

L'AMIC PERE CATALÀ ROCA

Jordi Gumí

Jo era un xicot que va establir relació amb la família Català de la mà del meu germà Josep, dibuixant i pintor, que portava les seves obres a reproduir al taller laboratori del carrer del Pi de Barcelona. En aquells moments s'inicià una coneixença un xic singular.

El Pere formava part de la colla d'amics del meu germà (vuit anys més gran que jo), en què la meva persona encaixava en qualitat de l'afegitó adolescent: "el nano", m'havia sentit dir alguna vegada. Si ells estaven en la vintena passada, a mi em corresponia l'entorn dels catorze o quinze anys.

Per aquella època ja m'agradava la fotografia amb tot el neguit i la il·lusió de l'empenta juvenil. No cal dir que la possibilitat de visitar el taller Català Pic, per transportar comandes, representava un plaer molt important. Saludar el patriarca de la família, molt condescendent i ponderat, canviar quatre mots amb la Maria Àurea, sempre enfeïnada amb els seus retocs, entrellucar la figura aqueferada del Francesc (encara en l'estudi familiar), però sobretot mantenir conversa amb en Pere, garlaire de mena, era per a mi una espècie de ritual molt profitós.

Després d'algunes anades i vingudes de característiques similars, va seguir una etapa en què ens creuàvem amb el Pere tant per trobar-nos a l'AEEF (Agrupació Excursionista d'Etnografia i Folklore) del carrer d'Avinyó com per assistir a una representació de teatre de "sala i alcova" de la qual el pare Català n'era l'autor. El Pere va ser qui em va assessorar sobre la compra de la primera càmera fotogràfica

de qualitat relativa que vaig tenir: una antiga 9x12 de plaques de segona mà (que encara conservo) amb què feia, amb plaques de vidre, les primeres impressions serioses de l'etapa de fotògraf aficionat.

Desgranar la relació mantinguda amb Pere Català és incidir en molts encontres esporàdics però constants que anaven consolidant progressivament una amistat cada cop més ferma. Compartir algunes excursions, poques, de les quals ell n'era el motor ("Diumenge, itinerari per tres ermites i dos castells!!!") pot il·lustrar el tarannà que gastava), visitar espais culturals o acudir a reunions en què la identitat del país traspuava fonamentalment; col·laborar en aquella invenció de revisteta *Cultura i Folklore* allà per l'any 1954; fer trobades a l'incipient Museu Etnològic, fundat per l'amic comú August Panyella, en definitiva, teixir una variada xarxa de diàleg, de canvi d'impressions, en què ell era, ja aleshores, un fotògraf professional i jo, encara, un aficionat amb molts projectes dins del cap.

El meu servei militar i la primera feina de químic crearen un allunyament, que no distanciament, i marcaren un parèntesi en les nostres trobades. Arribats al final de la dècada dels anys cinquanta, la meua decisió de pujar al carro de la fotografia professional va revifar la relació. L'acceptació per part seva d'un nou incorporat al gremi de la càmera i el laboratori va ser acompanyada dels aspectes més positius de la seva proverbial cordialitat.

Pere Català amb Jordi Gumí a l'exposició «Primavera fotogràfica» de l'any 2002 al Cercle Artístic de Barcelona. FOTOGRAFIA CEDIDA PER J. GUMÍ

Evidentment no vam perdre la relació, molt madura i equilibrada, sovintejada per raó de l'ofici, amb activitats i conferències que eren motiu de bones converses sobre la fotografia i la vida. En l'etapa dels anys setanta als vuitanta, de moviments gremials amb canvis en el món fotogràfic, a mi se'm presentà una munió de gestions a l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya (en vaig ser sotsdirector deu anys) i augmentà la freqüència de contactes amb ell per motius de congressos, seminaris, exposicions (a l'Institut se'n va fer una de l'obra del seu pare, Pere Català Pic) i no va minvar pas la possibilitat de conversa.

Posant la mirada en l'última vintena d'anys, ambdós hem pogut comprovar que ens és permès seguir amb aquesta sana convivència d'una trobada de tant en tant, d'un concurs en què se'ns reclama de jurat, d'una exposició en què coincidim i, sobretot, no fem a la tradicional salutació de Sant Jordi en passar per la parada de l'Editorial Dalmau a la Rambla de Barcelona.

Desgranar la meua opinió sobre en Pere Català en l'àmbit de la fotografia se'm fa una mica difícil pel devesall de qualitats que es troben en ell. Aquest home no és tan sols un fotògraf. La seva personalitat presenta facetes molt variades, íntimament lligades, indescindibles, que no es poden definir per separat.

És ben cert que el seu punt de partida es troba en l'encreuament de la càmera fotogràfica i el laboratori, però també podem afirmar que moltes altres inquietuds fan parella amb la professió d'enregistrar imatges. L'itinerari amb la càmera als dits, d'excursió o en viatges pertot arreu (la seva presència a l'Alguer ho testifica), és quelcom més que una simple captació de la realitat, perquè sempre ha sabut treure el vessant cultural que la fotografia representa.

Tot i aquesta dualitat, crec que com a fotògraf se li ha d'atribuir una personalitat prou potent per merèixer una bona consideració com a elaborador de la plàstica fotogràfica. És un pacient cercador d'imatges amb la particularitat de saber captar el moment just de l'escena, utilitzant una extremada discreció de treball.

Se'l podria tractar també d'historiador, investigador i lletraferit a parts iguals; qualsevol motiu per furgar en l'entramat del temps passat o del present immediat, siguin persones, lletres o pedres, és en el seu interior amb entusiasme i vehemència. Tots podem definir-lo com "l'home dels castells" precisant, dels de pedra i dels humans; sobretot en els anys passats en què aquests últims, poc coneguts, el tenien gairebé com l'únic cronista gràfic.

El seu poder de comunicació omple el diàleg d'una fluïda informació, de la dada o l'anècdota vital que complementa el discurs. Conversador empedreït no deixa de posar una certa murrieria a les seves frases i un pic d'ironia als comentaris que ho necessiten. D'ell sempre se'n traurà una notícia, una referència o la precisió d'una citació.

Definir-lo amb poques paraules és un xic agosarat però a mi se m'acut considerar-lo com "una persona del renaixement" amb tots els valors que això pot representar.

Fotografia de Pere Català i Roca, feta a l'Alguer l'any 1956, en què podem veure el nassaiolo (paraula algueresa que designa la persona que pesca amb les nanses). MUSEU DE VALLS / DONACIÓ DE PERE CATALÀ I ROCA